

TÉZER ZITA

Gondolatok a karibi identitás meghatározásáról Charles Wagley és Sidney Mintz kutatásai alapján

Az identitás, röviden értelmezve „önazonosságot” jelent. Azt a szándékot, hogy valahová, egy közösséghez vagy egy csoporthoz való tartozásunkat azonosítsuk. Többnyire adott nemzeti, faji, etnikai, társadalmi, politikai, vallási vagy kulturális identitással rendelkező emberek csoportja, amely hosszú fejlődési folyamat során formálódó, állandó belső maggal rendelkezik, és újradefiniálja önmagát időben és térben.¹ A csoportok egymáshoz való kapcsolata vagy elkülönülése összetett, időnként összemosódott. Erre nagyon jó példa a kulturális és politikai identitás közötti kapcsolat. A kulturális identitás ugyanis gyakran az etnokulturális identitáshoz (például afro-karibi identitástudat), míg a politikai identitás a nemzetek érdekeihez kapcsolódik. Ez utóbbira példa az angol nyelvű szigetek kezdeményezésére létrehozott Karib-tengeri Közösség (CARICOM) szervezete², amely az afro-karibi tudatot próbálja – „karibisággként” értelmezve – feléleszteni a térségben. Az azonban távolról sem egyszerű kérdés, hogy mit rejt a „karibiság” és a „Karib térség” kifejezés. Míg a 20. században a „Nyugat-Indiák” vagy az „Antillák” megnevezést használták a régió meghatározására, az évszázadok során ez megváltozott.³ Manapság a „Nyugat-Indiák” fogalma alatt csak az angol nyelvű szigeteket értik, hasonlóan az „angol Antillákhoz”. A szakirodalomban olyan kifejezésekkel is lehet találkozni, mint például „Nagy Karibi-medence”, „Amerikai Mediterraneum” vagy „Karibi Mare Nostrum”. Ezek nagyobb régiókat jelölnek a Karib-szigeteken túl, hozzávéve a Mexikói-öböl partvidékét, Közép-Amerika keleti partját, Dél-Amerika északi részén Venezuela és Kolumbia partvidékét, kivéve a Guianákat.⁴

¹ Stuart HALL, „The Question of Cultural Identity”. In Stuart HALL – David HELD – Don HUBERT – Kenneth THOMPSON (szerk.): *Modernity: An Introduction to Modern Societies*, New Jersey, Wiley-Blackwell, 1995, 598. faculty.georgetown.edu/irvinem/theory/Hall-Identity-Modernity-1.pdf (2019.06.05.)

² A Karib-tengeri Közösség, a CARICOM egy 1973-ban létrehozott regionális integráció húsz ország (tizenöt tagállam és öt társult tag) alapításával. Tagállamok: Antigua és Barbuda, Bahama-szigetek, Barbados, Belize, Dominikai Közösség, Grenada, Guyana, Haiti, Jamaica, Montserrat, Saint Kitts és Nevis, Saint Lucia, Saint Vincent és a Grenadine-szigetek, Suriname, Trinidad és Tobago. Társult tagok: Bermudák, Turks- és Caicos-szigetek, Anguilla, Kajmán-szigetek, Brit Virgin-szigetek. Megfigyelők: Kolumbia, Dominikai Köztársaság, Venezuela, Mixikó, Puerto Ricó, Aruba, Sint Maarten, Curaçao.

³ HORVÁTH Emőke, „A Karib-térség fogalmának értelmezési kísérletei”. *Orpheus Noster* VI, 2014/1. 23–35.

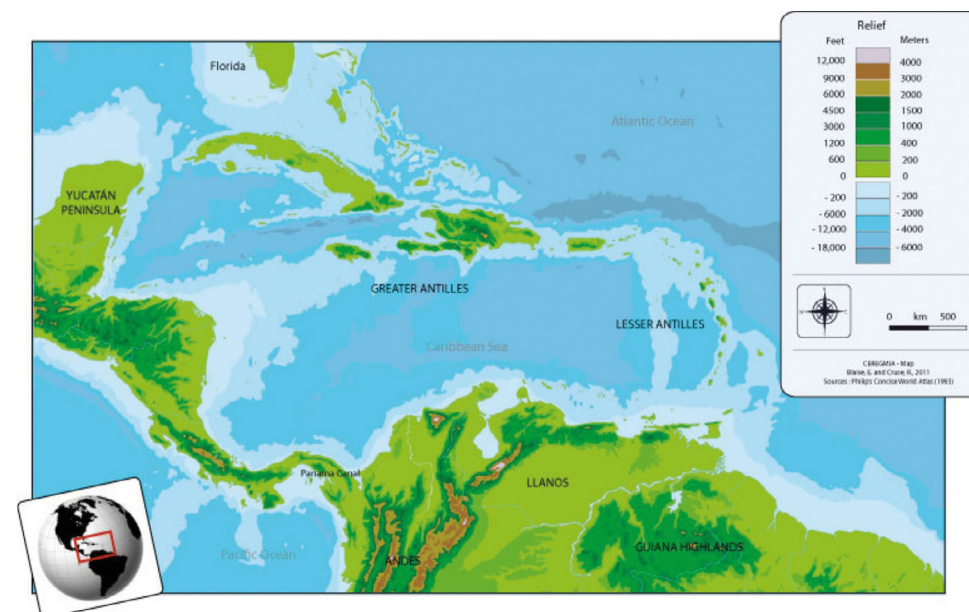
⁴ Részletesebb ismertetésük lentebb olvasható.

1. kép. A Nagy Karibi-medence

A földrajzkönyvek ugyanakkor igyekeznek a Karib térséget fizikailag a Karib-tengerhez kötni: a Karib térség alatt azt a közel 7000 szigetet értik (Kis- és Nagy-Antillákra osztva), amelyeket a Karib-tenger határol, és a Mexikói-öböltől délkeletre, Közép-Amerikától és Mexikótól keletre, Dél-Amerikától északra található. Kivételt képeznek a Bahama-szigetek, illetve a Turks- és Caicos-szigetek az Atlanti-óceánon, mivel nem rendelkeznek Karib-tengeri partvidékkel, mégis a Karib térség részeként tartják őket számon.⁵ Kérdésesnek tekintik viszont a „szigeti Karib térségen” kívüli „Karib-tengeri kontinentális térségnek” az értelmezését a közép- és dél-amerikai országokkal együtt, melyek karib-tengeri partvidéket is magukénak mondhatnak. A térség egyik példája Kolumbia, ahol három (karibi, csendes-óceáni és andoki) régiót különböztetnek meg. Az ország karibi része magába foglalja Kolumbia északi partvidékét és a Nicaragua-közeli San Andrés-szigeteket. A teljes karibi szárazföldi terület 132288 km², amely Kolumbia teljes területének körülbelül egynegyede, és nagyjából 9 millió ember lakja, akik egy karibi spanyol nyelvjárást beszélnek, kultúrájukban pedig több karibi elem is található. Romain Cruse geográfus szerint a Karib-szigeteken túli, tágabb terület „karibiként” való definiálása inkább társadalmi-gazdasági, mint geomorfológiai elvek alapján születt meg.

⁵ Caribbean Atlas Project: Caribbean. 2016.09.19. worldatlas.com/webimage/countrys/carib.htm (2019.09.01.)

2. kép. A Karib-tenger

A kulturális antropológusok az összehasonlító vizsgálat segítségével, kulturkörök meghatározásával különítették el a karibi területet más régióktól.⁶ Charles Wagley,⁷ a brazil antropológia úttörője, az Új Világ hármas felosztásán⁸ belül a szóban forgó területet Ültetvények Amerikájaként definiálta az 1956-ban Seattle-ben tartott egyik első társadalomtudományi találkozón, amely elméletét egy évvel később

⁶ A 'kulturkör' kifejezés egy viszonylag homogén emberi kultúrával rendelkező földrajzi területre vonatkozik.

⁷ Franz Boas tanítványa, a történelmi partikularizmus irányzat képviselője, a Columbia Egyetem Latin-Amerika Intézetének vezetője. Disszertációját 1942-ben *Economics of a Guatemalan Village* címmel írta, majd Braziliában kezdte meg terepmunkáját Claude Lévi-Strauss-szal együtt. Az Amerikaközi Ügyek Intézetének (Institute of Inter-American Affairs) és a Brazíliai Terepmunka Társaság (Brazilian Field Party) tagja volt, és számos pozíciót töltött be, többek között igazgatói tisztségeket a Brazil-Amerikai Közegészségügyi Szolgálat (Brazilian-American Public Health Service) különféle programjain keresztül. A második világháború alatt az Egyesült Államok kormánya és a Brazil Közegészségügyi Ügynökség, a SESP egészségügyi oktatási programokat hajtott végre az Amazonas területén, melynek felügyeletével bízták meg Charles Wagley-t. Így csapata többször meglátogatta a Gurupa nevű kis folyami közösséget, mely tapasztalat hozzájárult művei megírásához. Fontosabb művei: *Amazon Town; The Religion of an Amazon Community* (írta Eduardo Galvaóval); *Welcome of Tears, the Tapirape Indians of Central Brazil*.

⁸ Euro-Amerika, Indo-Amerika, Ültetvények Amerikája. Euro-Amerika meghatározás alatt Amerika északi és déli területeit érti, amelyek etnikai és kulturális szempontból túlnyomórészt európaiak. Indo-Amerika alatt a Mexikótól az észak-chilei térségig terjedő, az Andok Kordillerák menti, főként indiánok és meszticek által lakott régiót feltételezi, ahol az amerikai indián múlt a leginkább befolyással van a mai kultúrákra.

Plantation America: A Culture Sphere címmel publikálta.⁹ Wagley azt állította, hogy az Ültetvények Amerikája kultúrkör Brazília (Bahia) partvidékétől a Guianáig, tovább Venezuelán és Kolumbia partja mentén Közép-Amerikáig, a Karib-szigeteken át az Egyesült Államok irányába terjed ki. Amerika hármas felosztásának vizsgált tényezői a következők voltak: a fizikai környezet jellege, az őslakos népesség sűrűsége, a Kolumbusz utáni időszak bevándorlásainak elemzése, az európai megszállás formája Kr. u. 1500 után és a történelmi események folyamatának kibontakozása az Új világban. Az Ültetvények Amerikája névvel illetett kultúrkör alapvető jellemzői: 1. az ültetvényes gazdálkodás és a monokróm, egyetlen mezőgazdasági termékre alapozott gazdaság; 2. a merev osztályrendszer; 3. a többnemzetiségű társadalmak; 4. a gyenge közösségi struktúra; 5. az afro-amerikai parasztság; 6. a matrifokális család megléte. Wagley számos másodlagos tulajdonságot is azonosított, amelyek gyakran a környezeti hasonlóságokból, a közös történelmi háttérből és az afrikai eredetű, nagyszámú népesség jelenlétéből fakadnak. Ezek a következők: 1. az élelmiszernövények hasonlósága (az Egyesült déli területeinek kivételével); 2. az „égetéses-irtásos” talajváltó gazdálkodás; 3. a nők a piac szereplői a helyi piacokon; 4. a konyha közös vonásai; 5. a zenei mintázat és a tánc alapvető hasonlóságai; 6. az afrikai eredetű folklór; 7. az afro-amerikai vallási kultuszok jelenléte, amelyek a kereszténység és az afrikai elemek összeolvadásából jöttek létre (például a candomble Brazíliában, a vudu Haitiben, a xangó Trinidadban, a *santería* Kubában¹⁰); 8. továbbá egy sor hagyomány és érték. A térségen belüli számtalan „változat” a különböző vallási hagyományoknak, a különböző európai háttérrendszernek (angol, francia, spanyol, holland, portugál), illetve a szigetek és a szárazföld közötti különbségeknek tudhatók be.

Hasonlóan alapos kulturális összehasonlítást végzett Sidney Mintz amerikai antropológus is,¹¹ aki a Karib térségről, a kreolizációról és az élelmiszer antropológiájáról írt tanulmányairól ismert kutató. 1966-os esszéje a „*Caribbean*” as *Socio-cultural Area* címmel¹² a Karib térséget a következőképpen határolta körbe: elsősorban a Karib-szigetek, továbbá a Yucatan-félsziget és Dél-Amerika északi partja között

⁹ Charles WAGLEY: „Plantation America: A Culture Sphere”. In Vera RUBIN (szerk.): *Caribbean Studies: A Symposium*, Seattle, University of Washington Press, 1957, 3–13.

¹⁰ Dornbach Mária, magyar néprajzkutatónk a kubai *santería*val foglalkozik, a témával kapcsolatban megjelent könyve: DORNBAACH Mária, *Istenek levesestálban*, Budapest, Eötvös József Könyv- és Lapkiadó, 2009.

¹¹ Sidney Mintz 1951-ben írta meg doktori értekezését a Columbia Egyetemen, majd vezette első terepmunkáját a Puerto Ricó-i cukorültetvényeken. Néprajzi kutatásokat végzett Haitin és Jamaicán a rabszolgaság hatásairól, a globális kapitalizmusról, a kulturális sokszínűségről, a karibi paraszti világról, és az élelmiszeripari termékek gazdaságáról. Elsőként foglalkozott behatóbban a globalizáció jelenlétével. Tanított a Yale Egyetemen, majd részt vett a Johns Hopkins Egyetem antropológiai tanszékének alapításában. Mintz vizsgálatának középpontjában a cukor, az édesség és a hatalom története állt. A cukornak a modern történelemben elfoglalt jelentőségét a kulturális antropológia nézőpontjából vizsgálta. Legfontosabb művei: *Sweetness and Power; The Place of Sugar in Modern History*.

¹² Sidney MINTZ: „The Caribbean as a Socio-cultural Area”. *Journal of World History*, IX, 1966/4. 912–937.

elterülő terület. Példákat említett Guyanából, Brazíliát azonban ő már nem veszi hasonlítás alapul, mint ahogyan azt Charley Wagley tette, már csak azért sem, mivel hatalmas erdőség választja el a három Guianától, így a „karibi” meghatározás már nem érinti a többi karibi országtól való fizikai távolság miatt.

Mintz szerint a karibi regionális egységek hasonló társadalmi-történelmi hatásokkal rendelkeznek. Közös jelleg: 1. a síkföld, a szubtrópusi, a szigeti ökológia; 2. az őslakosok gyors kiirtása; 3. az európai tengerentúli kapitalista mezőgazdaság bevezetése, amelynek összetevői elsősorban a cukornád, a rabszolgaság és az ültetvényrendszer; 4. az azonos társadalmi struktúrák. A helyi közösség kevéssé volt szervezett, a nemzeti osztályközösségeknek egymással ellentétes érdekekkel kellett megküzdeniük, melyeket a tengerentúli uralom tartott fenn, így erősen korlátozott volt a földhöz, a vagyonhoz jutás és a politikai hatalomban való részvételük; 5. az ültetvényrendszer és a kistermelői mezőgazdaság (*yeoman*) kölcsönhatása az ültetvényrendszer átalakulása során, a rabszolgaság eltörlésével egy időben; 6. hatalmas új „idegen” népesség migrációja és betelepítése az alsóbb társadalmi rétegekbe; 7. a nemzeti identitás – amely a tömeges akkulturációt elősegíthette volna – ideológiájának hiánya; 8. a gyarmatosítás hosszabb ideig tartott, mint bármely más Nyugat-Európán kívüli gyarmaton; 9. magas szintű individualizáció a társadalmi szervezetben. A közös érdekű csoportok ritkák, a vidéki közösségek és a helyi intézmények gyengék és törekenyek voltak, a rendszer nem biztosította a helyiek számára a megfelelő szociális hálózat kialakítását.

1994-es cikkében Sidney Mintz felülvizsgálva a „kulturális terület” elnevezést, helyette a „társadalmi terület” címkét kezdte el használni, és speciálisan a Karib térség meghatározására a „karibi oikoumene” kifejezést javasolta.¹³ Eredeti formájában az oikoumenét („ismert környezet”) az ógörögök „hellenizált világgént” értelmezték, amely nagy történelmi egységet jelentett, és bizonyos egyediséggel rendelkezett. Mintz szerint a Karib térség kulturális egysége, közös elemei szinte teljes egészében eltűntek Kr. u. 1650-re, a Karib térség őslakosainak kipusztításával egyidőben. A lakosság kicserélődött, egyharmadukat különböző afrikai törzsekből származó rabszolgák alkották a 16. század első felétől a 19. század második feléig.¹⁴ Több mint 4 millió afrikai rabszolga érkezett a Karib térségbe 1700 és 1870 között.¹⁵ Számokban értelmezve: a spanyol gyarmatokra 942.000, a brit gyarmatokra 1.556.000, a francia gyarmatokra 1.111.000, a holland gyarmatokra 377.000 és a dán gyarmatokra 57.000 főt szállítottak rabszolgának.

A 19. század közepét követően a bevándorlók egy újabb hulláma, különösen ázsiaiak telepedtek le a karibi partokon, hogy bekapcsolódjanak a gazdaság szek-

¹³ Sidney MINTZ: „Enduring Substances, trying Theories: the Caribbean Region as Oikoumene”. *The Journal of the Royal Anthropological Institute*, II, 1996/2. 289–311.

¹⁴ 1501 (amikor Hispaniola kormányzója, Ovando elsőként hozott be afrikai rabszolgákat a szigetre) és 1886 között (amikor Kubában eltörölték a rabszolgaságot) a Karib-szigeteken szinte kizárólag a rabszolgamunkától függttek az ültetvényesek.

¹⁵ Brazíliában ez a szám több mint 2 millió fő rabszolgát tesz ki 1781–1855 között.

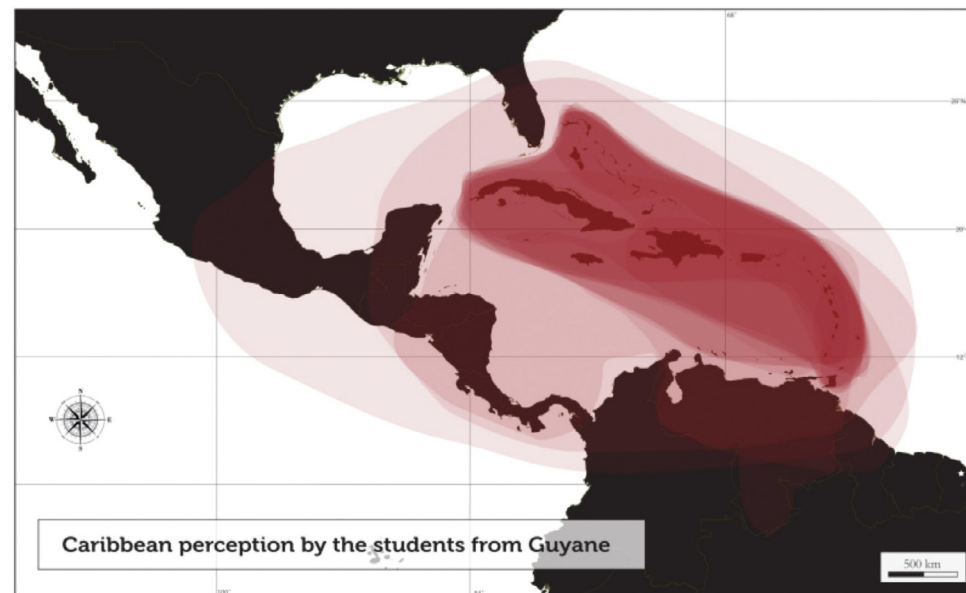
toraiba. 1838 (amikor a brit gyarmatokon felszabadították a rabszolgákat) és 1886 között (amikor Kuba felszabadította rabszolgáit) a Karib térség cukoriparában munkaerőhiány lépett fel, így sok munkást importáltak Portugáliából, a Kanári-szigetéről, Madeiráról és Európa más országaiból. A 19. század közepére 135.000 kínai és 500.000 indiai érkezett Trinidadba, Kubába, Jamaicába, Holland Guianába (Suriname) és British Guianába (Guyana). 1912 és 1924 között majdnem 250.000 fő jamaicai és haiti lakost szállítottak Kubába. A közép-amerikai új banánültetvények és a Panama-csatorna építése új munkahelyeket teremtett, amelyeket nyugat-indiaiakkal töltöttek fel. 1939-re Holland Guianában 33.000 jávai dolgozott, a brit szigetekre szállított indiaiak pedig átvándoroltak a francia Antillákra és Holland Guianába is.

Mindezekből látható, hogy a népesség egyértelműen sokszínű volt, és az áttelepített embereket valamilyen módon homogenizálni kellett a gazdasági igények kielégítéséhez, a civilizált és modern világnak megfelelően. Így a Karib térség egy gyarmatosítók által mesterségesen létrehozott, viszonylag egységesítettnek tekintett, europaizált, gazdaságilag jól működő térséggé válhatott. Ez a folyamat azonban nem volt teljes.

Ha a helyi lakosokat napjainkban kérdezzük a „karibiságukról” és a karibi határokról, igencsak eltérő vélemények születnek. A Karibi Atlasz Projekt keretében Romain Cruse demonstrálta a különböző regionális egyetemek hallgatói által készített térképeket, amelyek azt mutatják, hogy a jelen korban hogyan észlelik és tapasztalják a karibi világot a helyi lakosok.¹⁶ A térképek tanúsága szerint a Karib térséget elsősorban a szigetek képezik. A Venezuelától az Egyesült Államokig tartó szárazföldet viszont szaggatott vonallal jelezték, vagyis ennek a zónának a határai meglehetősen homályosak. Ritka esetben a 'Karib térség' fogalmát kiterjesztették Közép-Amerika, Kolumbia és Venezuela („kontinentális karibi térség”) partjaira is, noha utóbbit általában csak a Cartagenából (Kolumbia) érkező hallgatók jelölték be.

A két független Guianát (Holland Guiana – Suriname és British Guiana – Guyana), valamint Belizét gyakran foglalták bele a Karib térség halmazába, a francia nyelvű Francia Guyana ugyanakkor mindig kívül rekedt ezen a körön. Figyelemreméltó jelenség, hogy a guadeloupe-i és martinique-i születésű és lakosú hallgatók többsége viszont külön nemzeti és regionális kontextusba helyezte magát, nem a „karibiak” közé. Új identitásukat „Antillaise”-nek nevezik. A spanyolul beszélő kubai hallgatók pedig egyszerűen nem ismerték el karibinak Guianát, mivel kulturálisan tőlük távol eső területként definiálták. Külön érdekesség ugyanakkor, hogy az Atlanti-óceánban fekvő Bahama-szigeteket a diákok szinte kivétel nélkül Karib térségnek vélték.

¹⁶ A Romain Cruse geográfus vezette Karibi Atlasz Projekt több karibi egyetem közreműködésének az eredménye: Nyugat-Indiák Egyetem (Barbados, Jamaica, Trinidad és Tobago), Curaçao Egyetem, Anton de Kom Egyetem (Suriname), Haiti Állami Egyetem és Havannai Egyetem.

3. kép. A Karib térség a francia guyanai tanulók szerint

Mindebből az a következtetés vonható le, hogy az identitásérzékelések eltérőek, nem feltétlenül azonosulnak a földrajzi meghatározással. Különösen érdekes lett volna megkérdezni a diákokat, milyen szempontok alapján rajzolták meg saját térképüket. Feltételezhető, hogy a földrajzórán tanultakon túlmenően ők is a kulturális egyezésen és hasonlóságon alapuló módszert vették figyelembe (földrajzi közelség, hasonló éghajlat, történelmi és kulturális egyezések). Zavaró tényező viszont az a sok különbség, amelyeket az antropológusok is megállapítottak, és amely több okra vezethető vissza, mint például a migráció, áttelepítések, az országok különböző irányú fejlődése, a gazdasági szint eltérősége, a nyelvi különbség stb. Ennek ellenére Romain Cruse felhívja a figyelmet a regionális szereplők fontosságára, hiszen saját identitásukat, a Karib térség határait leginkább ők tudják megfogalmazni, saját szemszögükből értelmezni. Ebből okulva tehát szűkebb értelemben a „karibiságot” elsősorban a Floridai-félsziget és a Venezuela partjai közötti szigetekre, a Kis- és Nagy-Antillákra és csak másodsorban a szárazföldi térségekre vonatkoztathatjuk.

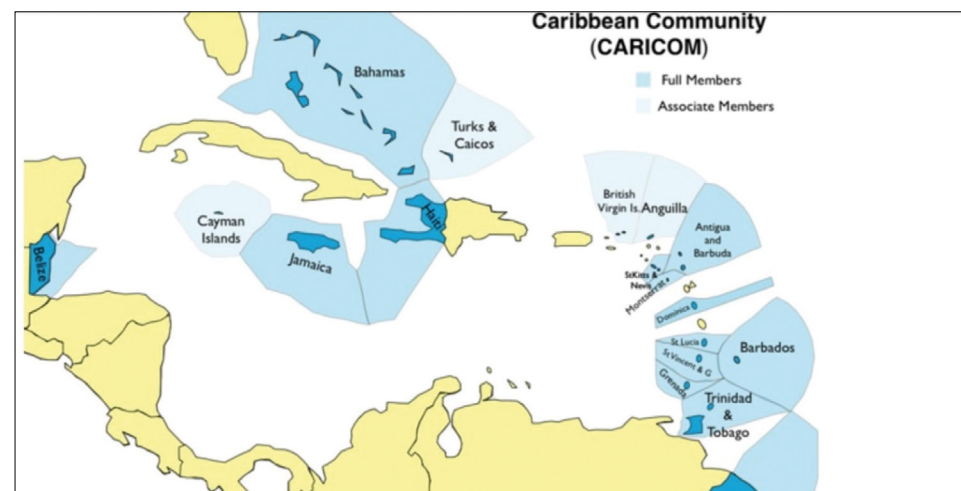
Norman Girvan, jamaicai politikai szakértő, a Karibi Államok Társaságának (*Association of Caribbean States*) főtitkára is elismerte, hogy a térség határainak meghatározása a gazdasági, történelmi, kulturális és geopolitikai háttér vizsgálatán alapszik.¹⁷ Nehézsége az, hogy a „karibiságot” nemcsak „feltalálták”, hanem folyamatosan újraértelmezték mind a külső nyomás, mind a belső politikai-gazdasági

¹⁷ Norman GIRVAN: „Reinterpreting the Caribbean”. In Dennis PANTIN (szerk.): *The Caribbean economy: A reader*, Kingston, Ian Randle Publishers, 2005, 304–318.

irányultságok hatására.¹⁸ A Karib-szigeteket mindig is elsődlegesként tartották számon, de a politikai tényezők hozzájárultak más földrajzi területek bevonásához is, amelyet az amerikai geopolitikai elemzők összefoglalóan „Nagy Karibi-medencének”, „Nagy Karib térségnek”, „Amerikai Mediterraneumnak” vagy „Karibi Mare Nostrumnak” hívnak.

A „Nagy Karib térség” gondolat korai kidolgozása Nicolas John Spykman amerikai politológus nevéhez fűződik, aki 1942-ben kiadott könyvében¹⁹ hangsúlyozza a Karib-medence politikai és stratégiai szerepét az Egyesült Államok szemszögéből nézve, annak 19–20. századi expanzionizmusához kapcsolódóan. Ez rávilágít arra a tényre, hogy Közép-Amerikát és a Karib-szigetvilágot gyakorlatilag az USA területének integráns részeként fogták fel, és az amerikai hegemonia megtartása és érvényesítése szempontjából kiemelkedő jelentősége van a „Nagy Karib térség” geopolitikai ideológiájának fenntartására, befolyásolva a köztudatot és az identitásfelfogást.

Az egységességet feltételező „Nagy Karib térség” vagy „karibiság” azonban csak egy idea, amiben geográfusok, történészek, társadalomkutatók, geopolitikai és gazdasági elemzők szeretnének hinni, koncepciójukkal viszont a „karibi” nemzetek állampolgárainak és vezetőinek többsége nem azonosul. Rivke Jaffe, holland antropológus szerint²⁰ ugyanis a regionalizmus ellentétes az egyediséggel, mivel egyes szigetek vagy országok inkább hangsúlyozzák – általában kulturális – sajátosságait. Példaként említhetők a francia szigetek (Guadeloupe, Martinique) lakói, akik nem tartják magukat „karibinak”. Más nemzetek viszont inkább más régiókhoz való hűségüket helyezik előtérbe. Például a Guyanák Dél-Amerikához vagy a spanyolul beszélő szigetek Latin-Amerikához kötődnek. Kiemelkedő az angol nyelvű országok által alapított Karib-tengeri Közösség integrációs törekvése is, amely azért jött létre, hogy növelje elsősorban az alapító tagországok politikai és gazdasági szerepét a térségben, és ellensúlyozza a spanyol nyelvű országokkal szembeni aszimmetriát.

4. kép. A Karib-tengeri Közösség (CARICOM) országai

Mivel az angol nyelvű országoknak több támogatóra volt szükségük hegemoniájuk növeléséhez, megtették az első lépéseket a spanyol nyelvű országokkal való jó viszony kialakítása érdekében, és a szándék, úgy tűnik, kölcsönös.²¹ Az elmúlt fél évszázadban elszigetelődött Kuba 2017-ben írta alá a Kereskedelmi és Gazdasági Együttműködési Megállapodást a Karib-tengeri Közösséggel a szorosabb kapcsolatok elősegítése céljából.²²

Ezek az eltérő irányú politikai-gazdasági szándékok tehát igyekeznek más és más irányba terelni a köztudatot, és hatással vannak a helyiek identitás érzékelésére. Ugyanakkor a kulturális antropológusok összehasonlító vizsgálatai rámutatnak a múltból eredő, hosszú időn át formálódó közös „karibi mag” meglétére is, amely bár Mintz szerint mesterségesen kialakított, de épp annyira valóságos és megfogható ma is. Emiatt a „karibiság” vizsgálatokor, elsősorban a Karib-szigeteken, nagyon fontos a helyi szereplők legrégebbi identitás-élményeire támaszkodva a helyszínen vizsgálni, hogy megértsük annak lényegét.

¹⁸ Norman GIRVAN: „Creating and Recreating the Caribbean.” In Kenneth Hall and Denis Benn (szerk.), *Contending with Destiny: The Caribbean in the 21st Century*, Kingston, Ian Randle Publishers, 2000, 34.

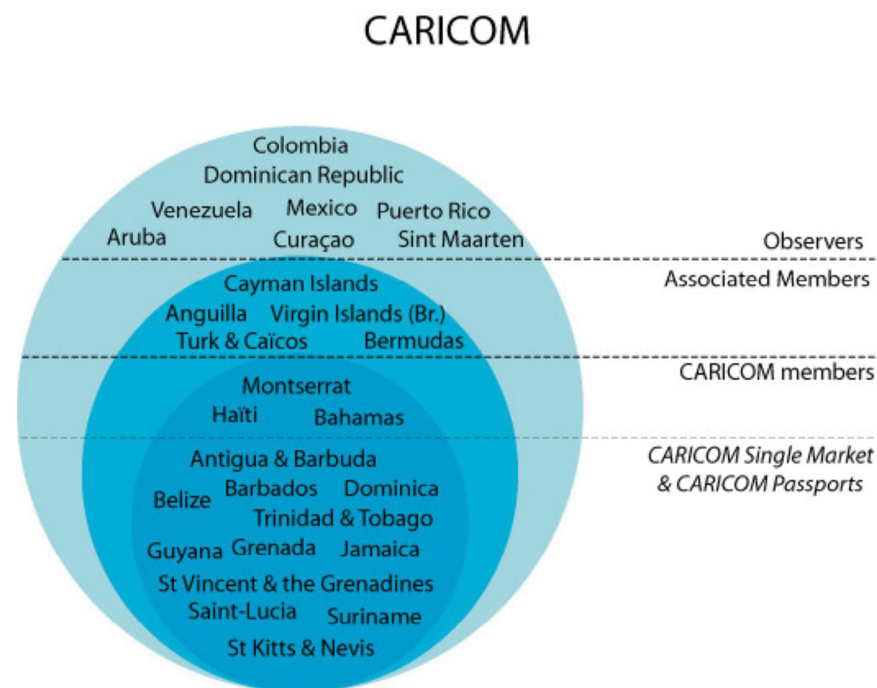
Antonio GATZAMBIDE-GEIGEL: „La invención del Caribe en el siglo XX. Las definiciones del Caribe como problema histórico e metodológico”. *Revista Mexicana del Caribe*, 1, 1996/1, 75–96.

¹⁹ Nicolas John SPYKMAN: *America's Strategy in World Politics: The United States and the Balance of Power*, New York, Harcourt, Brace and Company, 1942

²⁰ Jaffe RIVKE: „Thinking through the Caribbean as a region”. Caribbean Atlas honlap, 2019.04.28. caribbean-atlas.com/en/themes/what-is-the-caribbean/thinking-through-the-caribbean-as-a-region.html (2019.08.22.)

²¹ H. Michael ERISMAN: *Evolving Cuba-CARICOM relations: A Comparative Cost-Benefit Analysis*. Annual Conference of the Caribbean Studies Association, Mexico, 1994, 1–21.

²² A Karib-tengeri Közösség honlapja: caricom.org Az egyezmény letölthető: CARICOM-Cuba Trade and Economic Cooperation Agreement, 2017.02.09. caricom.org/Document-Library/view-document/caricom-cuba-trade-and-economic-cooperation-agreement (2019.09.07.)

5. kép. A Karib-tengeri Közösség tagjai, a társult tagok és a megfigyelők

Rezümé

A karibi identitás elemzése során elengedhetetlen a vizsgálandó terület határainak kijelölése, annak felmérése, miként definiálták, majd újradefiniálták magukat a regionális szereplők térben és időben, és hogy mindezt hogyan befolyásolja a gazdaság és a politika. Nyilvánvalóan kulcselem a Karib-tenger földrajzi közelsége és történelme, amelynek hatására sok közös kulturális és társadalmi elem jött létre az idők folyamán, ugyanakkor rengeteg eltérés és különbség is tapasztalható. A legfontosabb közös múltbéli hármastag a gyarmatosítás, az ültetvényes gazdaság és a rabszolgaság; ezek két jelentős kutatója, Charles Wagley és Sidney Mintz kulturális antropológusok, akik Brazíliában, Puerto Ricóban, Haitiben és Jamaicában végezték terepmunkájukat. A „karibiság” meghatározásaként, az ún. Ültetvények Amerikája kultúrkörön belül Charles Wagley figyelembe vette a földrajzi, környezeti, nyelvi tényezőket, a termelési módokat és a helyi történelmet. Mindkét antropológus szociokulturális, néprajzi és demográfiai elemzéseket végzett, összehasonlította a gyarmati struktúrákat az ültetvényeken, és behatárolták a kulturálisan egységesnek tűnő területet, amely azonban nem azonos a geopolitikai határokkal, sőt napjainkban a helyiek elképzelése is eltérő a Karib térség földrajzi értelmezését illetően.

Kulcsszavak

karibi identitás, „karibiság”, összehasonlító vizsgálat, kultúrkör, egyéni identitás felfogás, Karib-tengeri Közösség

Abstract

Defining Caribbean Identity Based on Charles Wagley's and Sidney Mintz's Research

In examining Caribbean identity, it is essential to examine the demarcation of the area, delimit the boundaries, assess how local people have defined or redefined themselves in space and time, and how this is influenced by economics and politics. Obviously the key is the geographic proximity of the Caribbean Sea and its history, which result in many similarities in time, but there is variation, and there are differences. Two significant researchers who investigated the most important common elements like colonization, plantation economy and slavery, Charles Wagley and Sidney Mintz cultural anthropologists, conducted their fieldwork in Brazil, Puerto Rico, Haiti and Jamaica. In defining the “Caribbean” within Plantation America cultural sphere, Charles Wagley took into account the geography, the environment, linguistics, the modes of production, the local histories. Both anthropologists made sociocultural, ethnographic and demographic analyses, comparing the colonial structures in the plantations to delimit the culturally identical area, which, however, today is not followed by geopolitical boundaries, nor is the locals' perceptions of their own interpretation about the Caribbean area.

Keywords

Caribbean Identity, “Caribbean”, Comparative Approach, Culture Sphere, Individual Identity Perception, Caribbean Community